

Stellingen
behorend bij het proefschrift

MET HET OOG OP DE TOEKOMST
VOORTPLANTINGSTECHNOLOGIE, ERFELIJKHEIDSONDERZOEK
EN ETHIEK

LOOKING AHEAD
REPRODUCTIVE TECHNOLOGIES, GENETICS AND ETHICS

Guido de Wert
16 juni 1999

1. Er is maar één goede reden voor een 'coercive offer' van de HIV-test aan onvruchtbare personen die opteren voor IVF: het belang van het toekomstige kind. In de praktijk vallen de goede en de eigenlijke reden niet altijd samen.
2. De meeste bezwaren tegen medische hulp bij het starten van een postmenopauzale zwangerschap zijn ofwel wankel, ofwel niet doorslaggevend. De medische risico's voor vrouw en kind rechtvaardigen het hanteren van extra zorgvuldigheidsvoorwaarden, de psychosociale lange termijn belangen van het kind het hanteren van een leeftijdsgrens van plusminus 50 jaar, tenzij de partner jonger is.
3. Wie een reductie van de meerlingzwangerschap ziet als een ethisch neutrale ingreep, en verzuimt te pleiten voor preventie van grote meerlingzwangerschappen, miskent niet alleen de beschermwaardigheid van de foetus, maar veronachtzaamt ook de gezondheidsbelangen van toekomstige kinderen.
4. Tegenstanders van pre-implantatie genetische diagnostiek doen te moeilijk, voorstanders soms te makkelijk.
5. De vraag is niet óf routinematige pre-implantatie genetische screening verantwoord is, maar welke vormen, en onder welke voorwaarden.
6. Ook wat betreft directief counselen geldt: 'never say never'.
7. Predictief genetisch onderzoek vergt ethisch maatwerk.
8. Kinderen 'at risk' moeten soms worden beschermd tegen de wens van de ouders om te weten, soms tegen de wens van de ouders om niet te weten. Op de 'gentestmarkt' is het eerste onmogelijk.
9. Pleidooien voor (herinvoering van) screening van kinderen op alfa1-antitrypsine deficiëntie zijn op zijn best prematuur.

10. Klinisch genetici zijn terecht bezorgd over genetisch analfabetisme onder artsen. Niet minder zorgwekkend is ethisch analfabetisme.
11. Het maatschappelijk debat over kloneren bij de mens dient zich niet te beperken tot de paradigmatische casus: 'reproductive adult cloning'. De varianten 'reproductive embryo cloning', 'non-reproductive embryo cloning', en 'non-reproductive adult cloning' verdienen evenzeer een plaats op de agenda.
12. De relativering van het morele verschil tussen enerzijds abstineren en staken van medisch handelen bij ernstig gehandicapte pasgeborenen en anderzijds actief levensbeëindigend handelen staat op gespannen voet met het feit dat, naar het zich thans laat aanzien, in ons land toetsing van actief levensbeëindigend handelen bij deze groep wilsonbekwamen altijd zal dienen plaats te vinden, maar toetsing van de 'passieve' variant nooit.
13. Het is naïef te denken dat de optie van transplantatie van foetaal neurale weefsel voor de behandeling van de ziekte van Huntington niet alleen de bereidheid vergroot van personen 'at risk' om presymptomatische diagnostiek te ondergaan, maar ook de bereidheid om deze ziekte uit te roeien - nog afgezien van het feit dat dit laatste onmogelijk is omdat continu spontane mutaties ontstaan.
(Tegen M. Peschanski, lezing in het kader van IGE-BIOMED-project 'Embryonic and Fetal Tissue Transplantation', Amsterdam 1998.)
14. De opvatting dat intracytoplasmatische zaadcelinjectie de vrouw degradeert is werkelijkheidsvreemd en, voorzover de critici kunstmatige inseminatie met donor-sperma als alternatief opperen, inconsistent.
(Tegen Kirejczyk M. In vitro fertilisatie, oplossing voor mannelijke onvruchtbaarheid? In: Hoksbergen R, red., Hoe ver gaan we? Moderne voortplantingstechnologie in feitelijk en ethisch perspectief. Baarn: Ambo, 1995, 94-102.)
15. Het onbehagen ten aanzien van de, vooralsnog theoretische, behandeling van mannelijke infertiliteit middels intracytoplasmatische injectie van diens via interspecies transplantatie van stamcellen verkregen zaadcellen lijkt grotendeels te berusten op een misverstand, aangezien deze transplantatie niet kan resulteren in een hybride.
(N.a.v. Clouthier DE, Avarbock MR, Maika SD, et al., Rat spermatogenesis in mouse testis following spermatogonial stem cell transplantation. Nature 1996;381: 418-421).
16. Als cosmetische (niet-reconstructieve) chirurgie toelaatbaar is, lijkt een categorisch verbod van niet-therapeutische somatische genetische modificatie moeilijk te verdedigen - en kan mannelijke kaalheid bij de wortel worden aangepakt.
17. De depreciërende houding van menig ex-marxist ten opzichte van Wagner suggereert dat politieke voorkeuren minder stabiel zijn dan muzikale vooroordelen.